

باسمه تعالی

اداره آموزش و پرورش ناحیه یک شیراز
مجتمع آموزشی فرهنگی غیر دولتی هوشمند امام رضا (ع)
دوره ابتدایی پسرانه

تاریخ: فروردین ۹۷/

تکلیف اختیاری ادبیات پایه ششم - نوروز ۹۷ شعبه:

نام و نام خانوادگی:

۱) در کدام گزینه کلمه ی " مخفف " دیده نمی شود؟

الف) زندگی ، لب ز خنده بستن است ، گوشه ای درون خود نشستن است .

ب) گل یکی دو پیرهن بیشتر ز غنچه پاره کرده است .

ج) هر کسی زنده است روزی چند تا ابد زنده است دانشمند

د) خدایا در زبان من صواب آر دعای بنده ی خود مستجاب آر

۲) نقش واژه های مشخص شده در کدام گزینه با بقیه متفاوت است؟

الف) سوار این فکر را کرد و سر اسب را برگردانید و آهسته آهسته برگشت تا به نزدیک مرد جامه فروش رسید .

ب) باید بار خودم را خودم به دوش بکشم و اگر کمی خسته می شوم در عوض خاطرم آسوده تر خواهد بود .

ج) اتفاقاً اسب سوار هم پس از این که مقداری رفته بود به همین فکر افتاد و با خود گفت : اسبی به این خوبی دارم...

د) وقتی دید اسب سوار هم آرام آرام می رود به سوار گفت : آقا من خیلی خسته شده ام و این کوله بار من هم بر....

۳) کدام گزینه نادرست است؟

الف) خلاصه نویسی یکی از راه های کسب مهارت در نویسندگی است .

ب) خلاصه نویسی همان یادداشت های روزانه است .

ج) در خلاصه نویسی باید از نوشتن جزئیات چشم پوشیم .

د) در خلاصه نویسی باید مطالب عمده و اصلی متن را ذکر کنیم .

۴) اگر شعری ده بیتی در قالب " قطعه " سروده شده باشد ، کدام گزینه درباره ی تعداد قافیه و ردیف آن ،

نادرست است؟

الف) تعداد قافیه های آن ده تاست . ب) این شعر می تواند حداکثر ده تا ردیف داشته باشد .

ج) این شعر می تواند ردیف نداشته باشد . د) این شعر می تواند حداکثر بیست قافیه داشته باشد .

۵) کدام گروه از کلمات " هم خانواده " نیستند؟

الف) مجرم ، جرم ، مجری / ب) کردار ، ناکرده ، کنش / ج) جاهل ، مجهول ، جهالت / د) نالان ، ناله ، نالید

۶) نسبت معنایی جفت واژه ی " پیشه " و " نجاری " در واژه های کدام گزینه دیده نمی شود؟

الف) تیشه و ابزار ب) سپیدار و درخت ج) فعل و واژه د) عمل و مزد

۷) در کدام گزینه دو تشبیه دیده می شود؟

الف) خلید خار درشتی به پای طفلی خرد به هم برآمد و از پویه بازماند و گریست (خلید : فرو رفت)

ب) دهقان چو تنور خود از این هیمه برافروخت بگریست سپیدار و چنین گفت دگر بار

ج) جز دانش و حکمت نبود میوه ی انسان ای میوه فروش هنر این دگه و بازار

د) بگفت مادرش این رنج اولین قدم است ز خار حادثه ، تیه وجود خالی نیست (تیه : بیابان)

۸) نقش " ضمیر جدا " در کدام گزینه با بقیه متفاوت است ؟

الف (مردی جاهل نزد او آمد .)
ب (از تو رنجی به من نرسید .)

ج (روز عمل و مزد ، بود کار تو دشوار)
د (گفتش تبر آهسته که جرم تو همین بس)

۹) " بن مضارع " کدام مصدر نادرست است ؟

الف (افروختن : افراز) ب (گریستن : گری) ج (کردن : کن) د (بودن : باش)

۱۰) در کدام گزینه نقش کلمه ی " سخت " با بقیه متفاوت است ؟

الف (چون بچه ی کبوتر منقار سخت داشت .)
ب (سر فروربرد و بگریست و سخت دلتنگ شد .)

ج (قزل ارسلان قلعه ای سخت داشت .)
د (نپاید به دندانشان سنگ سخت .)

۱۱) نقش واژه ی مشخص شده در کدام گزینه نادرست نوشته شده است ؟

الف (آن شاخ که سر برکشد و میوه نیارد)
ب (فرجام به جز سوختنش نیست سزاوار (مفعول))

ج (آسان گذرد گر شب و روز و مه و مه و مه و مه)
د (گفتش تبر آهسته که جرم تو همین بس)

الف (کاین موسم حاصل بود و نیست تو را بار (نهاد))
ب (کاین موسم حاصل بود و نیست تو را بار (نهاد))

ج (دهقان چو تنور خود از این هیمة برافروخت)
د (بگریست سپیدار و چنین گفت دگر بار (مفعول))

۱۲) کدام گزینه از بیت " آسان گذرد گر شب و روز و مه و مه و مه و مه " روز عمل و مزد بود کار تو دشوار "

الف (منظور از روز عمل و مزد ، روز قیامت است .)

ب (منظور از مصراع اول سختی نکشیدن در این دنیا و بهره ای نبردن است .)

ج (پاداش روز قیامت کسی خواهد برد که سختی بکشد .)

د (کسی که کار سختی داشته باشد ، ایام به کامش خواهد بود .)

۱۳) معنی واژه ی مشخص شده در کدام گزینه آمده است ؟

" سخنان محال و گزاف نگوید که در چشم مردم ، سبک شود . "

الف (بی ارزش و پست) ب (سریع) ج (ملایم) د (راحت و آرام)

۱۴) نوع رابطه ی بین جفت واژه ها در کدام گزینه ، مثل هم نیست ؟

الف (فایده و زیان - محنت و آسایش - وفا و جفا) ب (ملول و آزرده - گزاف و دروغ - آراسته و مزین)

ج (فایده و فواید - عجیب و عجایب - راغب و رغبت) د (محال و ممکن - گشاده و تنگ - چُست و کُند)

۱۵) آرایه ی نوشته شده در مقابل کدام گزینه نادرست است ؟

الف (ای محمد ، ما از قصه های رسولان و خبرهای پیغمبران ، بر تو می خوانیم . (تلمیح))

ب (مار گزیده از ریسمان سیاه و سفید می ترسد . (تضاد))

ج (به گیتی ، به از راستی پیشه نیست ز کژی بتر ، هیچ اندیشه نیست . (جان بخشی))

د (نظم در قصه خوانی ، چون نمک است در دیگ . (تشبیه))

۱۶) در کدام گزینه " ترکیب اضافی " بیشتری به کار رفته است ؟

الف (سخن گفتن کژ ز بیچارگی است)
ب (بیچارگان بر ، بیاید گریست)

ج (گشاده است بر ما ، در راستی)
د (چه کوییم خیره ، در کاستی)

الف (مکن دوستی با دروغ آزمای)
ب (همان نیز با مرد ناپاک رای)

ج (نو بهار است در آن کوش که خوشدل باشی)
د (که بسی گل بدمد باز و تو در گل باشی)

۱۷) نقش " ضمیر جدا " در کدام گزینه با بقیه متفاوت است ؟

- الف) نظر او به قدرت الهی گشاده گردد .
ب) تجربه ی بی شمار ، او را حاصل شود .
ج) از قصه های رسولان و خبرهای پیغمبران ، بر تو می خوانیم .
د) فایده های کلی تو را حاصل گردد .

۱۸) بن مضارع کدام مصدر نادرست است ؟

- الف) کوفتن : کوب   ب) داشتن : داشت   ج) خواندن : خوان   د) آمدن : آ

۱۹) کدام گزینه با بیت زیر ، تناسب معنایی دارد ؟

" به گیتی به از راستی پیشه نیست   ز کژی بتر هیچ اندیشه نیست "

الف) سخن هر چه پرسم همه راست گوی   به کژی مکن رأی و چاره مجوی

ب) به هر کار در ، پیشه کن راستی   چو خواهی که نفزایدت کاستی

ج) هنر ، مردمی باشد و راستی   ز کژی بود کمی و کاستی

د) برفت عمر و نرفتیم راه شرط و ادب   به راستی که به بازی برفت چندین سال

۲۰) عنوان پیشوای داستان سرایی در ادب فارسی ، به چه کسی نسبت داده شده است ؟

- الف) نظامی گنجه ای   ب) سعدی شیرازی   ج) بابا طاهر همدانی   د) سلمان هراتی

۲۱) قافیه ها در کدام گزینه درست مشخص نشده است ؟

الف) زمانی دهد تخت و گنج و کلاه   زمانی غم و رنج و خواری و چاه

ب) چنین است ، هر چند مانیم دیر   نه پیل سرافراز ماند نه شیر

ج) به بازیگری ماند این چرخ مست   که بازی بر آرد به هفتاد دست

د) خدایا جهان پادشاهی تو راست   ز ما خدمت آید ، خدایی تو راست

۲۲) معنی کدام گزینه درست نوشته نشده است ؟

الف) روزگار یافتن : عمر دراز یافتن   ب) بزرگتر عطاها : بزرگترین بخشش ها

ج) بدو گرود : من از او اطاعت کنم   د) لطف طبع : شیرینی سخن

۲۳) نوع رابطه ی کدام گزینه با بقیه متفاوت است ؟

الف) حرمت و آبرو   ب) گران و سنگین   ج) عیب و هنر   د) هلاک و نابود

۲۴) در کدام گزینه فعل اسنادی دیده نمی شود ؟

الف) نظر او به قدرت الهی گشاده گردد .   ب) به گیتی به از راستی پیشه نیست

ج) بد کننده را زندگانی ، کوتاه باشد .   د) همیشه بدخو در رنج بزرگ باشد .

۲۵) زمان افعال در کدام گزینه با بقیه یکی نیست ؟

الف) حکما و علما نزدیک وی می آمدند و می گفتند که ما را از علم خویش بهره دادی و هیچ چیز دریغ نداشتی تا دانا شدیم .

ب) چنان خوانده ام که چون بزرگمهر حکیم ، برادران را وصیت کرد که در کتب خوانده ام .

ج) اگر روزگار یابم ، نخست کسی من باشم که بدو گروم .

د) شیخ مکتب خانه بر تشکچه نشسته بود و بر بالش تکیه داشت . کودکان نیز بر تشکچه های خویش بودند و سر در کتاب حافظ

داشتند .

۲۶) در کدام گزینه " نهاد " به درستی مشخص نشده است ؟

الف) صدای کوفتن کوبه ی در مکتب آمد .

ب) کودکان در سکوت ، به آواز گنجشکان درخت مکتب خانه ، گوش می دادند .

ج) چشمش به اشک نشست .

د) بحث ما در لطف طبع و خوبی اخلاق بود .

۲۷) در کدام گزینه " ترکیب وصفی " دیده می شود ؟

الف) شیخ دست در گردن او انداخت و موهای پریشان او را نوازش کرد .

ب) شیخ ، کوزه ی آب خویش که در کنار داشت ، پیش ممنون گذاشت .

ج) او نعمتی است که هر کس قدر او نمی داند .

د) به هر حال ، او امروز ، محفل ما را روشن کرد و درسی به ما داد .

۲۸) در تمام گزینه ها مفعول دیده می شود به جز.....

الف) ممنون ، ریسمانی که بر کمر داشت ، سفت کرد . ب) شیخ گفت : او نعمتی است که هر کس قدر او نمی داند .

ج) حافظ در سر و قلب من است . د) از هر کس باید چیزی آموخت . هر جا می تواند برای ما مکتب باشد .

۲۹) در کدام گزینه منادا وجود ندارد ؟

الف) پسر ، حافظ بخوانم برایت ؟

ب) بخوان شیخ ، بحث ما در لطف طبع و خوبی اخلاق بود .

ج) ممنون گفت : این کوزه جا ندارد . مرا دیوانه می دانی .

د) رو کرد به شیخ : ای شیخ ، مرا چیزی بیاموز . نصیحتی کن .

۳۰) کدام بیت با مفهوم " شیخ گفت : او اینجا نیست . غیبت او نکنیم " تناسب معنایی ندارد ؟

الف) پیش دیوار آنچه گویی هوش دار

ب) پس کس نگوییم چیزی نهفت

ج) از دست غیبت تو شکایت نمی کنم

د) مکن پیش دیوار غیبت بسی

تا نباشد در پس دیوار گوش

که در پیش رویش نیاریم گفت

تا نیست غیبتی نبود لذت حضور

بود کز پیش گوش دارد کسی

۳۱) اگر بیت اول شعری ردیف داشته باشد ، در کدام قالب شعری می توانیم ردیف را رعایت نکنیم ؟

الف) مثنوی

ب) غزل

ج) دو بیتی

د) قصیده

۳۲) کدام گزینه جمع مکسر ندارد ؟

الف) مال

ب) نصیحت

ج) عمیق

د) وقت

۳۳) کدام گزینه درباره ی بیت روبرو صحیح است ؟ " ای خدا ، ای فضل تو حاجت روا / با تو یاد هیچ کس

نبود روا "

الف) قافیه ندارد . ب) ردیف ندارد . ج) قافیه و ردیف ندارد . د) قافیه و ردیف یکی است .

۳۴) معنی کدام گزینه درست نیست ؟

الف) واژه : کلمه

ب) شوکت : عظمت

ج) آوا : صدا

د) شکوه : بزرگ

۳۵) عامل پیوستگی و اتحاد مردم یک کشور چیست ؟

الف) مذهب

ب) دین

ج) زبان

د) قومیت

۳۶) کدام گزینه با دیگران متفاوت است؟

الف) زیرک - زیرکی   ب) خوراک - خوراکی   ج) گرفتار - گرفتاری   د) زیبا - زیبایی

۳۷) رابطه‌ی جفت واژه‌های کدام گزینه، همانند رابطه‌ی معنایی جفت واژه‌های "مدرسه و معلّم" نیست؟

الف) آسمان - ستاره   ب) هنر - موسیقی   ج) ماه - خورشید   د) باغ - سیب

۳۸) در همه‌ی گزینه‌ها با افزودن جزء معناساز "ان" و "ش" به بن مضارع هر دو مصدر، واژه‌ی معنادار پدید می‌آید به جز.....

الف) باریدن - خروشیدن   ب) سوختن - لرزیدن   ج) تاییدن - خواستن   د) نگریستن - درخشیدن

۳۹) در کدام گزینه، رابطه‌ی وجود دارد که نادرست است؟

الف) صلاح - درستی - مصالح (مترادف - هم خانواده)

ب) عجایب - تعجب - عجیب (هم خانواده - جمع و مفرد)

ج) غالب - مغلوب - چیره (تضاد - مترادف)

د) تواضع - واضح - خاکساری (هم خانواده - مترادف)

۴۰) در کدام گزینه غلط املایی وجود دارد؟

الف) حذر و پرهیز   ب) نغز و خوب   ج) مزّت و پستی   د) عمارت و بنا

۴۱) برای هر کدام از کلمه‌های زیر، دو هم خانواده بنویسید.

الف) عجب :   ب) نوازش :

ج) نظم :   د) جماعت :

۴۲) جمع مکسرّ واژه‌های زیر را بنویسید.

الف) سلطان :   ب) فایده :

ج) حال :   د) افق :

۴۳) معنی کنایی عبارت "در خود فرو رفتن" چیست؟

۴۴) پیشوای داستان سُرایی در ادب فارسی کدام شاعر است؟

۴۵) کتاب "شاهنامه‌ی فردوسی" در چه قالبی سروده شده است؟

۴۶) از کتاب درسی خود ۵ اضافه‌ی تشبیهی بیابید و بنویسید.

۴۷) شیوه ی مناظره را با آوردن بیتی از کتاب توضیح دهید .

۴۸) از کتاب درسی ۵ کلمه را که به صورت مخفف آمده اند را بیابید و صورت کامل آن ها را بنویسید .

۴۹) یک جمله که دارای نثر قدیمی است را بیابید و صورت امروزی آن را بنویسید .

۵۰) وقتی سخنی را به صورت ریشخند بیان می کنیم ، در پایان آن از کدام علامت نگارشی استفاده می کنیم ؟

موفق باشید